

Erja Lindberg ja Annukka Mäkinen

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta
Eduskunta

VNS 6/2020 vp Valtioneuvoston selonteko eduskunnalle - Suomen kestävän kasvun ohjelma

Kuntaliitto kiittää mahdollisuudesta lausua Suomen kestävän kasvun ohjelmaa koskevasta selonteosta. Selonteossa esitetyt periaatteet ja sisällöt ovat pääsääntöisesti kannatettavia. Kuntien näkökulmasta on tärkeää viedä eteenpäin investointeja, jotka tukevat energiamurrosta, ilmastotoimia ja saavutettavuutta, edistävät innovaatioita ja digitalisaation hyödyntämistä sekä tukevat työllisyyttä ja osaamisen kehittämistä.

Kuntaliitto korostaa kestävän elpymisen ja uuden kasvun osalta erityisesti

- Vihreää siirtymää tukevien toimien ja investointien edistämistä
- Digitalisaation mahdollisuuksien laajaa hyödyntämistä
- Tarvetta rakentaa kattavat ja toimintavarmat tietoliikenneyhteydet koko maahan.

Työmarkkinoiden toiminta, työttömille suunnatut palvelut ja työelämän kehittäminen

Työmarkkinoiden toimivuus ja kohtaanto

Selonteon mukaan tällä kokonaisuudella on tarkoitus vastata työmarkkinoiden murroksen ja elinkeinoelämän uudistumisen tuomiin osaamistarpeisiin sekä nopeuttaa avoimien työpaikkojen ja työnhakijoiden kohtaantoa yksilöllisillä monialaisilla ja paikallisilla palveluilla. Esitetyt toimenpiteet tukevat uuden TE-palvelustrategian toimeenpanoa ja TE-palveluiden yritysysteistyö onkin selonteossa nostettu erittäin tärkeään rooliin työllisyyden edistämisessä, yritysten kohtaantoja rekrytointiongelmien ratkomisessa sekä potentiaalisten kasvavien ja kansainvälistyvien yritysten tunnistamisessa. Tavoitteena on vahvistaa TE-palveluiden aktiivista yritysysteistyötä ja lisätä yritysten kontaktointia.

Tutkimusten mukaan työnantaja- ja työnhakijapalveluiden entistä vahvemmalla integroinnilla varmistetaan saumattomien polkujen rakentaminen pitkittyneestäkin työttömyydestä takaisin työmarkkinoille ja lisätään toiminnan vaikuttavuutta. Maaliskuun 2021 alussa käynnistyvissä työllisyyden kuntakokeiluissa 230 000 työnhakijaa siirtyy kuntien vastuulle, mutta **työnantaja- ja työnhakijapalvelut on kokeilussa erotettu**

toisistaan, eikä TE-toimistoista siirretä työnantajapuolen henkilöresursseja kunta-puolelle. Päätös on kohtuuton ja vaikeuttaa huomattavasti kuntakokeilujen toimintaa. Kunnilla on ja tulee olemaan omat työnantajapalvelunsa ja vastuu siitä, että työnha-kijoille löydetään polkuja työmarkkinoille. Eikä yhteistyövelvoite käytännössä edes poista sitä, että käytännössä tulee olemaan rinnakkaiset työnantaja- ja yrityspalvelut, jotka pahimmassa tapauksessa vielä kilpailevat keskenään. Kuntaliitto pitää tärkeänä, että työnantaja- ja yrityspalveluille kohdennetut resurssit jaetaan kokeilualueilla sekä TE-toimistojen että kuntien kesken.

Pohjoismaisen työvoimapalvelumallin mukainen aktiivinen työvoimapolitiikka edellyt-tää huomattavasti nykyistä korkeampaa rahoitusta sekä nykyisten aktiiviseen työvoi-mapolitiikkaan kuuluvien palveluiden määrittelyn laajentamista sekä sääntelyn väljen-tymistä, jolloin yksilölliset palvelupolut voidaan toteuttaa. Pohjoismaisessa työvoima-palvelumallissa digitaaliset palvelut ja ratkaisut ovat keskeisessä roolissa, ja niitä tu-lee edistää asiakaslähtöisesti ja sääntelyä purkamalla. Kansallisen lainsäädännön tu-lee olla riittävän väljä ja sen tulee mahdollistaa laaja-alaiset digitalisaatoratkaisut. Myös työvoimapalvelumallin osalta on konkreettista elpymis- ja palautumissuunnitel-maa laadittaessa tarkasteltava, mitkä keskeiset elpymiseen ja palautumiseen liittyvät määräaikaisten toimet voidaan toteuttaa RRF-tukivälineen avulla ja mikä on kansalli-seen pitkän tähtäimen uudistustyöhön liittyvää.

Osaamisen ja työllisyyden liittoa on vahvistettava kehittämällä erityisesti ammatilli-sen koulutuksen ohjaus-, sääntely- ja rahoitusjärjestelmää siten, että se mahdollistaa nykyistä paremmin perus-, ammatti- ja erikoisammattitutkintojen sekä tutkinnon osien järjestämisen joustavasti ja nopeasti alueen työelämän tarpeita vastaavasti tii-viissä yhteistyössä kuntien työllisyys- ja elinkeinopalveluiden kanssa.

Nuorisopaketin osalta selonteossa on esitetty että *”Vahvistetaan ammatillisen koulu-tuksen roolia työelämän kehittämisessä ja alueellisiin työllisyystarpeisiin vastaami-nessa yhteistyössä TE-toimistojen ja Ohjaamojen kanssa”*. Tässä yhteistyössä on huo-mioitava myös kuntien rooli.

Lastensuojelun jälkihuolto tulee tehdä yhteistyössä ammatillisen koulutuksen järjes-täjien kanssa. Työllistymistä edistävän ammatillisen osaamisen kehittämisen tueksi tarvitaan sote- ja työllisyyspalveluiden integraatiota, jotta voidaan aidosti mahdollis-taa polku osaamisen kehittämisen kautta työllisyyteen. Työpajojen rooli oppimisym-päristönä on huomioitava tässä yhteydessä.

Maahanmuuttoon liittyvät painotukset ovat oikeansuuntaisia. Työllisyyden edistämi-sessä ja koulutustarpeen arvioinnissa sekä työ- ja koulutusperusteisen maahanmuu-ton osalta on huomioitava myös kuntien oma työvoimatarve erityisesti sosiaali- ja terveys- sekä hyvinvointialoilla. Eduskunnan tarkastusvaliokunnan esityksen

(TrVM6/2018 vp, 18.1.2019) mukaisesti kotouttamispalveluiden kokonaisvastuun siirtäminen kunnille vastaisi osaltaan kestävän kasvun tavoitteisiin myös maahanmuuttajien työllistymisen tukemisessa kuin myös työperäisen maahanmuuton houkuttelussa vastaamaan yritysten työvoimatarpeisiin.

Työelämän kehittäminen

Työelämän kehittäminen on määritelty nyt liian suppeasti. Työn ja teknologian murroksessa tärkeintä on panostaa työyhteisöjen toiminta- ja uudistumiskyvyn, ei yksittäisiin työntekijöihin. Nyt selonteossa ei esitetä konkreettisia keinoja siihen, vaikka niitä olisi saatavilla. Työelämän hyvinvointia koskien tulisi lisätä tavoitteeksi paikka-riippumaton rekrytointi myös mm. julkisen sektorin rekrytoinneissa.

Rahoitusvälineiden toimivuus ja toimien vaikuttavuus

Elpymis- ja palautumistukivälineen osalta investointi- ja uudistushankkeiden tulokset ja vaikuttavuus määrittävät sen, saadaanko Suomelle osoitetut määrärahat hyödynnettyä. Siten myös elpymiskokonaisuuksien toteutukseen ja mahdollisesti osarahoitukseen osallistuvien kuntien näkökulmasta on tärkeää varmistaa, että investointi- ja uudistushankkeet täyttävät valmistelussa määritellyt kriteerit.

Nykyiset kansalliset rahoituksen jakamiseen tarkoitetut välineet eivät ole kaikilta osin suoraan soveltuvia elpymisen tavoitteiden toteuttamiseen, mm. ekosysteemien kehittämisessä tarvitaan riittävän joustavia rahoitusvälineitä. Monissa rahoitusvälineissä hakijataholle asetettu omarahoitusvaade on liian korkea nykyisessä kriisitilanteessa. Myös uusia rahoitusvälineitä tulee luoda, mikäli tarve näin edellyttää. Rahoittavien viranomaisten tulee olla mahdollisimman lähellä toteuttajia.

Lopuksi Kuntaliitto näkee hyvänä, että kunnat on selonteossa tunnistettu mahdollisina viranomaisina investointi- ja uudistuskokonaisuuksien toimeenpanossa ja tätä tulee konkretisoida mahdollisimman pian kansallisen elpymis- ja palautumissuunnitelman laadinnan yhteydessä.

SUOMEN KUNTALIITTO

Jarkko Huovinen
Johtaja, elinvoima ja talous

Erja Lindberg
Kehittämispäällikkö